

Наврӯз айёминиң муборак бўлсин!

I'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqsa boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2016-yil 18-mart №12 (4359)

ЭНГ АЗИЗ ВА ЭНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМ

Миллий маънавиятимиз азалдан қандай омил ва мезонлар негизида шакланиб келаётгани халқимиз учун энг азиз ва энг миллий байрам — шарқона янги йил бўлмиш Наврӯз айёми мисолида айниқса ёрқин намоён бўлади.

Барчамиз доимо орзиқиб кутадиган ва катта курсандчилик, шодиёна билан ўтказадиган Наврӯз байрами биз учун ҳаёт абадийлиги, табиатнинг устувор кудрати ва чексиз саховатининг, кўп минг ийдилк миллий қиёфамиз, олижаноб урф-одатларимизнинг бетакрор ифодаси бўлиб келмоқда.

Мухтасар килиб айтганда, янгиланиш ва эзгулик тимсоли бўлган Наврӯз фалсафаси халқимизга мансуб одамийлик, меҳр-оқибат, муруват ва химмат каби юксак хусусиятлардан озиқланиб келгани, аждодларимиз асрлар да-

вомида қандай буюк умуминсоний гоялардан баҳраманд бўлиб, маънавий камол топганининг яна бир тасдиғидир, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Берни қанча қадрлаб, қанча эъзозласак, у бизга шунча кўп ризу насиба ва неъмат бераверади.

Биз ерга қанчалик меҳри, саховатли бўлсан, ер ҳам бизга шунчалик саховат кўрсатади. Чунки Шарқда азалдан яхшиликка яхшилик билан, саховатга саховат билан жавоб бериш элнинг ҳам, эрнинг ҳам, ернинг ҳам удуми бўлган.

Ислом КАРИМОВ

“Юксак маънавият — енгилмас куч”,
“Она юртимиз бахти иқболи ва буюк келажаги
йўлида хизмат қилиш — энг олий саодатдир”
китобларидан.

Шумурод ШАРОПОВ олган сурат.

АБАДИЙ ЭЗГУЛИК ТИМСОЛИ

Кутлуг айём арафасида мухбиримиз таникли
фольклоршунос олим, филология фанлари
доктори, профессор Маматкул ЖЎРАЕВ
билан суҳбатлашди.

— Наврӯз байрами жуда қадимдан дунёнинг кўплаб халклари томонидан нишонланиб келинади. Бунинг ҳикмати, Наврӯзининг борчиллиги сири нимада?

— Наврӯз халқимизнинг энг қадим қадриятларидан. Бу байрам таҳминан 4-4,5 минг йилдан бери нишонланиб келинаётганига далиллар бисёр. Масалан, юртимизнинг Фаргона, Навоий, Тошкент, Сурхондарё вилоятлари тоғли худудларидан қоятошларга чизипган самовий ёритқичлар, хусусан, кўш тимсоллари, дехонларимизнинг серхосиллик ва кут-барака болан борчил маросимлари, табиат ходисалари тасвирланган, жониворларни, ўсимликларни эъзозлашга чорлаган суратлар бор. Ана шундай осори атикаларни таҳлил қилган мутахассисларимиз қадим замонлардан бўлган ҳалқимиз юлдуз буржаларини, ой билан қўёшнинг ҳаракатини, фасллар алмасинишини жуда яхши билганиларни, вакт ҳисобини юртишнинг бир неча хил усулларини ўз ичига олган анъанавий ҳалқ тақвимларини яратиб, ана шу астромифологик тасаввурлар ва билимлардан дехончиликда көнг кўлмада фойдалангандарини аниқлашган. Яна бир далил: Х асрда ёзилган Абу Бакр ибн Жавтар Наршахийнинг “Бухоро тарихи” асарида қадимдан ҳалқимиз кўлмада Наврӯз куни қўш чиққисидан олдин келаётган янги меҳнат мавсумини шарафлаб ўзига хос байрамона

Қадриятларимиз

Назаримда, Наврӯз байрамининг барҳаётлиги ва ҳар йили ҳар биримизнинг орзу-ниятларимизга қанот баҳш этиб, янгиланиб, яшариб, сайдалланинг бораётганингни боиси унинг эсл моҳияти эзгуликни улуглаши, ҳаётсеварлик, бунёдорлик, меҳр-муруват, тинчлик, мўл хосил ва кут-барака foясини таранум этиши билан белгиланади. Бу байрам моҳиятига кўра, эзгуликни қадрлаб, одамлар ўртасидаги меҳр-муҳаббатни мустаҳкамлайдиган, ҳамхижатлика, она-заминни севишга ундиҳидиган, табиат билан инсоннинг тақдирли бирлигини, табиатни қадрлаб яшиши зарурлигини тарғиб этадиган байрамдир.

Давоми тўртинчи саҳифада.

Навоийнинг сўз гавҳари

“АДОЛАТ АРО ФАСЛИ НАВРӮЗДЕК”

Меҳр истади чун ҳамал фароги,
Дашт узра бутар кўзи кулоги.
Гул шамъи ҳавои гулшан айлар,
Гулшани фуруғи равшан айлар.

Асҳобга майли боғу гулзор,
Ҳам тан санга решу ҳам кўнгут зор.
Бу дамки эсиб насими наврӯз,
Гул атрини қўлди мажлисафрўз.

Адолат аро фасли наврӯздек,
Сиёсатда барки жаҳонсўздек.

“Хамса” достонларидан

ТИНЧЛИК БИЛАН ЭЛ КЎКАРАР

(Ҳалқ маколалари)

Аҳман-аҳман олти кун,
Қархига олса қаттиқ кун.

Баҳорнинг бир куни йилга татир.

Баҳорнинг куни қишини бокар.

Йилнинг яхши келиши баҳордан маълум, яхши кун саҳаридан.

Яхши келса кутни кўр, қозон-қозон сутун кўр.

Хутнинг ҳар дақиқаси кузнинг ўн кунига тенг.

Ёмғир билан ер кўкарап — тинчлик билан эл кўкарап.

Кечга яқин кун ботиш тарафда оғиркарвон булатлар пайдо бўлди. Тобора кучаяёттган шамол ёмғир ҳидини олиб келди. Қишлоқ ўртасидаги сайилгоҳда беш-олти нафар йигитлар уғқ тарафга ўйчан тикилиб туришарди.

Ифтихор

Мұхаммад ЮСУФ,
Ўзбекистон ҳалқ шоири

БИЗДА БОРИ ҚАЙДА БОР

Ёмғир ёғар шитирлаб,
Нурми, иштадолар.
Баҳор келса, қиқрлаб,
Қирға чиқар лолалар.
Лолалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайдада бор?

Кўни булат ўрайди,
Ерни ёмғир аллалар.
Райхон ҳидин тараиди,
Депса читик лалалар.
Далалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайдада бор?

Саман йўрга ер чизиб,
Тошда омоч сиралар.
Оқар ойни оқизиб,
Жилдир-жилдир жилгалар.
Жилгалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайдада бор?

Қалбга таскин изласанг —
Турғун чолин сўрагин.
“Тановар”ни тингласанг
Сел бўлади юрагинг.
Наволар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайдада бор?

Кўрингани дуолар,
Қилас бизда момолар.
Ганинга ҳам омонлик,
Тилар бизда момолар.
Момолар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайдада бор?

Бизнинг бўстон қайдада бор,
Шоҳимардан қайдада бор,
Сулим Сурхон қайдада бор?
Самарқандон қайдада бор-а,
Ўзбекистон қайдада бор?

ГЎЗАЛ ҚАДРИЯТЛАР АЙЁМИ

— Булатларнинг авзойи бузук, —
деди улардан бири ташвиши киёфада. — Ёмғир бир бошласа,
иқкис-чун сунисиз тинадиганга ўхшайди.

— Балки шамол булатларни
ҳайдаб кетар? — деди шериги умид билан.

— Шамол тог тарафдан эсганида
шунга умид килса бўларди...

— Энди нима қиласми? — сўради
қорачадан келган, озғингина йигит
шериларидан. Унинг саволига ҳеч
ким жавоб бермади. — Балки бир
иқкис кун тўхтати турармиз?

— Эсинг жойидами? — Элга овоз
қилиб қўйган бўлсан, қанақа қилиб

Она юртим — олтин бешигим

бири. — Лекин бўёқда осмоннинг авзойи бузилиб туриби.

— Эртага ёмғир қўйиб юборса чатоқ
бўлади. Бошимиз котиб қолди, Ҳожи
буво.

— Содда экансизлар, болаларим.

Одамлар неча кундан бери “Қачон
ёмғир ёғаркин”, деб осмонга кўз ти-

рака ёғилди, деб одамларнинг бир хурсандчиликiga ўн хурсандчилик қўшилади. Катта-ю кичик сайдилгоҳга оқиб келади. Менинг айтди дейсизлар, эргатага қишлоғимизнинг Наврӯзи жуда файзлайди.

Йигитлар елкасидан тоғ ағдарилиларни таъсизлайди.

Давоми иккинчи саҳифада.

Мұхаммадизо ОГАХИЙ

БҮЛГУБ АЙЁМИ НАВРЎЗИГУТ МУБОРАК

Қилиб ойни мөхр оғоз наврўз,
Келип қиши фаслини этти ёз наврўз.

Жаҳон сарто қадам файзу сафода,
Бўлуб жаннатта файз андоз наврўз.

Ҳама эл айш базмиға қилиб майл,
Тараф қонунин этти соз наврўз.

Ўзига ҳар киши борича имкон,
Бериг юз зийнатау пардоz наврўз.

Қилиб маъшуқлар ошиқларига,
Гаҳи юз лутфу гаҳ минг ноз наврўз.

Олиб ушшоқ ҳам маъшуқидин ном,
Бўлуб ҳамсұхбату ҳамроz наврўз.

Бори эл ҳарж этиб нақдини бўлди,
Тараф маҳбуғида дамсоз наврўз.

Нишот асбобига ҳарж айлар элга,
Жаҳон ганижи ҳам ўлса оз наврўз.

Нече итноб қылсанг айш васфин,
Ўлур, эй Оғаҳий, эъжоз наврўз.

Илоҳи ҳар куниң наврўз бўлсун!
Ҳамиша толиъинг феруз бўлсун!

Бўлуб айёми наврўзинг муборак,
Замиринг инбисот андуз бўлсун!

Қилиб партав фиканлик айни адлинг,
Күёш осо жаҳон афруз бўлсун!

Санго дойим бўлуб давлат куши ром,
Шикор андоуз дастомуз бўлсун!

Аду ваҳшиларини сайд этарға,
Ўқу тигинг уқобу юз бўлсун!

Кишиким, истаса саркашлиг этмак,
Боши йўлингда онинг туз бўлсун!

Тараф меҳри ҳамиша пок кўнглунг,
Синеҳр авжидар маркуз бўлсун!

Тарафоҳинг аро ҳайёти гардун,
Канизу золи хильятдўз бўлсун!

Кўруб лутфингни ҳар кун Оғаҳийнинг,
Насиби ишрати наврўз бўлсун!

“Таъвиз ул-ошиқин” девонидан.

Бошланиши биринчи саҳифада.

Шу кунларда юртимизда Наврўз шукухи кезиб юрибди. Шаҳар ва тумандардан тортиб, чекка қишилк ва оувулларда ҳам яшариш айёми катта шодиёнчалар билан нишонланмоқда.

Бахмал тусти кирган кир-адирлар одамлар билан гавхум бўлиб, файзли сийлогоҳа айланмоқда. Тинч ва фаровон кортга байрамлар ярашди.

Бугун кўклам айёми ҳалқимизнинг энг севимили, файзли маросимларидан бирига айлангани ҳеч кимга сир эмас. Минг йиллар давомидаги яшаб келган Наврўзи олам кейнинг пайтларда янгича айланалар билан бойиб, юртдошларимиз хаётiga янада чукуроқ сингиб кетди. Президентимизнинг шу йил 19 февралда қабул килинган “2016 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриши ва уни ўтказиш тўғрисида”ти Карорида таъқид-

БУРХОН РИЗОҚУЛОВ олган сурʼат

ГЎЗАЛ ҚАДРИЯТЛАР АЙЁМИ

ланганидек, “Азал-азалдан ҳалқимизнинг эзгу ва гўзал қадриятларини, унинг олиханоб орзу-интилишларини ўзида мұжассам этиб, қадим аждодларимиздан бизга ўлмас мерос сифатида безавол ўтиб келаётган Наврўзи олам мустақиллик йилларида мамлакатимизда яшаштган, миллати, тили ва динидан қатъий назар, барча ғашандошларимиз оразиқиб кутадиган, том маънодаги умумхалқ байрамига айланни қолди”.

Куни кечада Чирокчи туманининг Ўймовут қишишогида нишонланган баҳор байрами тантаналари ҳам бу фикрларнинг чуқур ҳәтий асосга эга эканидан далолат беради. Қишилк чеккасиги кенг-мўл, кафтедек текис майдон арталабдан одамлар билан гавхум бўлиб кетди. Бу жой бир неча йил бурун туман хокимлигининг қарори билан қишилк алгина сайилгоҳ сифатида ахратиб берилган. Шундан бўён Наврўз, мустақиллик байрамлари, турилар маросимлар шу масканда нишонланади.

— Бир пайтлар Наврўзни нишонлашни ҳам таъкидлаб қўйишган эди, — дейди тўқон иккни ўшни қаршилаган Кўчкор бува. — Одамлар кирсойлар орасидаги кўздан пана жойда йигилиб, нари-бери байран килишарди. Эҳтиёт шарт, атрофга ёш йигитларни кузатувчи қилиб кўйдик. Мабодо битта-яримта раҳбарлар келиб қоладиган бўлса, қозон-чоқчи

қолдириб, ҳамма ҳар тарафга қочиб қоларди. Эй, у кунларни гапиргуглиги йўқ, болам. Ҳудога шукр, у кунлар ҳам ортда қолди. Энди Юртбошимизнинг ўзи ҳар йили Наврўз байрамини нишонлашга бош-кош бўялти. Мин ёшларга, “Юртимиздаги тинчлик, хотирхамликинг қадрига етинглар, болаларим”, деб кўп гапираман. Чунки тинчликда яшаган элдан файз-барақа аримайди.

Кейнинг беш-олти йил ичидаги Ўймовут қишишогида иккита кўю қаватли

кўркмактаб, шинан дўйонлар, ма-

шиши хизмат кўрсатиш нукталари

курилибди. Яқинда барча шароитлар

га эга замонавий қишилк врачлик

ни нишонлашга бош-кош бўялти.

Мен ёшларга, “Юртимиздаги тинчлик, хотирхамликинг қадрига етинглар, болаларим”, деб кўп гапираман. Чунки тинчликда яшаган элдан файз-бара

қа аримайди.

Кейнинг сабори қаршишоғида маросим

байрами таъкидлаб қолдирилди.

“Келин салом!” маросими байрам

га файз багишлади. Янги тушган ке-

линлар катор тизилиб, одамларга та-

зим қилишди. Қариялар уларнинг шав-

нига эзгу тилаклар билдириб, дуга кўл

очишиди. Шу ерда бир нарса ётиби-

рими тортиди. Чиройли килинган бў-

зи кишиларни ўраб олишган, на-

рироқда саф тортиган йигитлар зидман

уларни синчков кузатишарди. Айтши-

личарни, ёш шарларнинг кўпчилиги

туман, вилоят миқёсидаги мусобақа-

ларда совриндор бўлишган. Келажак-

да улар орасидан ҳам машҳур полвон-

лар етишиб чиқса аҳамбас.

Кейнинг беш-олти йил ичидаги Ўй-

мовут қишишогида иккита кўю қаватли

кўркмактаб, шинан дўйонлар, ма-

шиши хизмат кўрсатиш нукталари

курилибди. Яқинда барча шароитлар

га эга замонавий қишилк врачлик

ни нишонлашга бош-кош бўялти.

Мен ёшларга, “Юртимиздаги тинчлик, хотирхамликинг қадрига етинглар, болаларим”, деб кўп гапираман. Чунки тинчликда яшаган элдан файз-бара

қа аримайди.

Кейнинг сабори қаршишоғида маросим

байрами таъкидлаб қолдирилди.

“Келин салом!” маросими байрам

га файз багишлади. Янги тушган ке-

линлар катор тизилиб, одамларга та-

зим қилишди. Қариялар уларнинг шав-

нига эзгу тилаклар билдириб, дуга кўл

очишиди. Шу ерда бир нарса ётиби-

рими тортиди. Чиройли килинган бў-

зи кишиларни ўраб олишган, на-

рироқда саф тортиган йигитлар зидман

уларни синчков кузатишарди.

Фафур ШЕРМУҲАММАД

НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА

Машҳур футбол ҳаками, ФИФА рефериси Равшан Эрматов “Дунёнинг энг яхши ҳаками” деб топилди ва унга нуфузли “Globe Soccer Awards — 2015” мукофоти топширилди. Давлатимиз раҳбари томонидан таънили ҳакам “Буюк хизматларни учун” орденни билан тақдирланди.

Президентимиз қарори билан Ўзбекистон ҳалқ шоюи Зулфия таваллудининг 100 йиллиги мамлакатимизда кенг миқёсда нишонланди. Ўтган йили мамлакатимизда қишилк ҳўжалиги маҳсулотларни саклашга мўлжалланган 114 та янги советиш камераси ташкил этилди ва модернизация килинди.

118 та йирик ишлаб чиқариш обьекти курилиши якунланиб, фойдаланишига топширилди.

Машҳур футбол ҳаками, ФИФА рефериси Равшан Эрматов “Дунёнинг энг яхши ҳаками” деб топилди ва унга нуфузли “Globe Soccer Awards — 2015” мукофоти топширилди. Давлатимиз раҳбари томонидан таънили ҳакам “Буюк хизматларни учун” орденни билан тақдирланди.

Президентимиз қарори билан Ўзбекистон ҳалқ шоюи Зулфия таваллудининг 100 йиллиги мамлакатимизда кенг миқёсда нишонланди. Ўтган йили мамлакатимизда қишилк ҳўжалиги маҳсулотларни саклашга мўлжалланган 114 та янги советиш камераси ташкил этилди ва модернизация килинди.

118 та йирик ишлаб чиқариш обьекти курилиши якунланиб, фойдаланишига топширилди.

Машҳур футбол ҳаками, ФИФА рефериси Равшан Эрматов “Дунёнинг энг яхши ҳаками” деб топилди ва унга нуфузли “Globe Soccer Awards — 2015” мукофоти топширилди. Давлатимиз раҳбари томонидан таънили ҳакам “Буюк хизматларни учун” орденни билан тақдирланди.

Президентимиз қарори билан Ўзбекистон ҳалқ шоюи Зулфия таваллудининг 100 йиллиги мамлакатимизда кенг миқёсда нишонланди. Ўтган йили мамлакатимизда қишилк ҳўжалиги маҳсулотларни саклашга мўлжалланган 114 та янги советиш камераси ташкил этилди ва модернизация килинди.

118 та йирик ишлаб чиқариш обьекти курилиши якунланиб, фойдаланишига топширилди.

Машҳур футбол ҳаками, ФИФА рефериси Равшан Эрматов “Дунёнинг энг яхши ҳаками” деб топилди ва унга нуфузли “Globe Soccer Awards — 2015” мукофоти топширилди. Давлатимиз раҳбари томонидан таънили ҳакам “Буюк хизматларни учун” орденни билан тақдирланди.

Президентимиз қарори билан Ўзбекистон ҳалқ шоюи Зулфия таваллудининг 100 йиллиги мамлакатимизда кенг миқёсда нишонланди. Ўтган йили мамлакатимизда қишилк ҳўжалиги маҳсулотларни саклашга мўлжалланган 114 та янги советиш камераси ташкил этилди ва модернизация килинди.

118 та йирик ишлаб чиқариш обьекти курилиши якунланиб, фойдаланишига топширилди.

Машҳур футбол ҳаками, ФИФА рефериси Равшан Эрматов “Дунёнинг энг яхши ҳаками” деб топилди ва унга нуфузли “Globe Soccer Awards — 2015” мукофоти топширилди. Давлатимиз раҳбари томонидан таънили ҳакам “Буюк хизматларни учун” орденни билан тақдирланди.

Зоҳиджон ОЛОВ

ЁШЛАР ҚЎШИФИ

Биз ёш,
Ўқтам, баркамол, соглом,
Канотлари қайрилмас күшиз.
Парвозимиз юксалар мудом,
Биргалишиб биз катта күчмиз!

Диёримиз хур Ўзбекистон,
Кудратини дунё олган тан.
Бизники шон, бизники замон,
Ҳисоблашар дунё биз билан!

Дилбандимиз бунёдкор ҳалқининг,
Кайта борсак этармиз обод.
Бошимизда турар баҳт қалқиб,
Кетмас омад ва ёрқин ҳаёт.

Курашларда галимиз ҳар дам,
Илму фанда зукко ва илгор.
Биз ҳеч кимдан бўлмаганимиз кам,
Кам бўлмаймиз ҳеч кимдан зинҳор!

АСКАРГА ТИЛАК

Сиз борсиз — осуда оқшомларимиз,
Ширин ҳаловат бор оромимизда.
Манзилига етар саломларимиз,
Шукронга боғн урар пайромимизда.

Эй, ўзбекинг жасур, мард ўлонлари,
Ватан ҳимоясин ўйлаган эрлар.
Сизни кутлар бутун юрт жононлари,
Шаъннинг мадҳ етар кўй-кўшик, шеърлар.

Озод эл ободлик завқини сурсин,
Тинч бўлсин бу Ватан, тинч бўлсин олам.
Ғанимлар, муштингиз бир ёқда турсин,
Зир-зир титраб кўркесин соянгиздан ҳам.

ТОШКЕНТ ИШКИ

Самода барака булути сузар,
Кўён чараклайди кўпти шахрида.
Сулув келинчакдек нозланин туар,
Мунаввар бинолар Тошкент бағрида.

Кезарман кўчалар: чиннинек тоза,
Безсанган кечалар қундуздек ёруғ.
Барқ урад ніхоллар умридан рози,
Мафтункор шаҳарга эттана куллук.

Шўх куйлар жаранг фалакка етар,
Пойени кўрнимас тўю базмининг.
Тунлари тонгларга уланин кетар,
Үйку бўлмас бедор шаҳри азимнинг.

Хар қадамда гуллар таратар чирой,
Хиёбонлар узра кўклам сурури.
Тошкентдан ўзгача кўрниади ой,
Бошқача тараалар офтобининг нури.

Хар томонда ёшлар — қалб оловлар,
Орзулари осмон, ажаб шоҳона.
Бог айланни юрар келин-кўёвлар,
Тинч элнинг баҳтидан бўлиб нишона.

Севаман, мен унга ошику шайдо,
Айтнинг, севмасликка борми ҳеч илож.
Қайтиб келар экан Маккадан, ҳатто
Тошкентнинг донини еган қалдироғ!

ЁМГИР

Ёмгир ёғар, челаклаб ёғар,
Булутларни элаклаб ёғар.
Самодаги яхлут уммонни
Челакларга бўлаклаб ёғар.

Бузган кимдир ёмгир асабин,
Ким қўзғатди унинг газабин?
Сен билмайсан, фақат у билан
Мен биламан бунинг сабабин.

Кимга ёқар ёмғирда ивиш,
Ел иши мас томчини кувши.
Ҳавас эмас ёмғирга ҳам лек,
Дараҳтнинг кир баргини ювиш.

Сабаби бор барчасин, алҳол,
Нега, деб бермай тур савол.
Ўз-ўзича ёмғир ҳам, эй дўст,
Шунча сувни қўлмайди увол.

Унга нима — эркалаб бизни,
Ё текшириб ҳар қадам, изни?
У шалаббо қўлмоқчи эди,
Юрагимга беркинган қизни.

ХОЛОВ 1986 йилда туғилган.
ЎзДЖТУ журналистика факултетини
тамомлаган. «Оламвор орзулар»,
«Севаман» номли шеърий тўпламлари
нашр этилган.

ЁШЛИК ВА БАҲОР СҮРҲРИ

Гулчехра УМИРОВА

ЖОНИМ ЭЛИМ,
ЖОН ЭЛИМ

Кирларингда қизарган
Кизгалдоқлар бор бўлсин.
Ўлонларинг кўксидан
Асрарни ор бўлсин.

Жоним элим, жон элим,
Юзинг ойдек балқиган.
Кўксинг тўла ибратлар,
Худо сени алқаган.

Минг бир эртак ўтмишинг,
Жилгалирни сел қилас.
Тарқоқ-тарқоқ дилларни
Бирлаштири эл қилас.

Тоғдек тоглар бошингда,
Кўксинг тўла мавжлар бор.

Хар куй ва дуторингда,
Озодликдан авжлар бор.

Чашмаларинг чашмаси,
Дилга ифор солди-да.
Буюк ҳали бўлдинг бугун,
Бутун жаҳон олдидা.

Мингта миллат ўйғилиб,
Биттга жону тан бўлар.
Ерда ётган чўпинг ҳам
Бир күшга ватан бўлар.

Қиринг тўла қулунилар,
Чўйдай, чўйдай елгайдир.
Ҳатто етти иқлимдан,
Шу тупроққа келгайдир.

Кирларингда қизарган,
Кизгалдоқлар бор бўлсин.
Ўлонларинг кўксидан,
Асрарни ор бўлсин.

Г.УМИРОВА 1986 йилда туғилган.
Низомий номидаги Педагогика
университетининг ўзбек филологияси
факултетини тамомлаган. «Оппоқ
орзулар», «Шеър фасли» номли шеърий
китоблари нашр этилган.

Анвар МИРЗО

ТЕНГДОШЛАРИМГА

Танлагани ёргу, нурли йўл,
Эзгуликка ошино сўзлари.
Яхшиликка мудом тутинг қўл,
Ватанимнинг ўғил-қизлари.

Мунис онанг маконидир шу,
Тупроғида отанг излари.
Сиз ҳам юртга муносиб ўсинг,
Ватанимнинг ўғил-қизлари.

Илк қадамдан бошланар манзил,
Мудом ёргу бўлсин юзлари.
Байрогимиз кўкка кўтаринг,
Ватанимнинг ўғил-қизлари.

Юрт корига ярамасак гар,
Татимайди берган тузлари.
Шу юрт учун ёниб яшайлик,
Ватанимнинг ўғил-қизлари.

Ватанимнинг ўғил-қизлари —
Бахтдан порлаб турар кўзлари.
Ўзбекистон, десак бирлашиб,
Ҳар қандай ёв кеттайдир нари.

АЁПЛАРНИ АСРАНГ

Асранг аёлларни кундуздан, тундан,
Ширин қаломнинг яяманг ундан,
Агар баҳт бермоқчи бўлсангиз чиндан,
Мехрга зорлиқдан асранг аёлни.

Ҳар бир босган изи ҳаёт саналмиш,
Алла тирниклика баёт саналмиш,
Охи олам бузар фарёд саналмиш,
Сен менинг таҳтим, деб асранг аёлни.

Жаннатдан тушганим ўзбек аёли,
Бунчалар иболи, бунча ҳаёли,
Эрин эр қиласи, дерлар аёли,
Сен менинг таҳтим, деб асранг аёлни.

Ўзинг пайдо бўлса ширин жонингдан,
Кизинг бунёд бўлар жигар қонингдан.
Дуо ол мушфиқанг — онахонингдан.
Изин кўзга суртиб асранг аёлни.

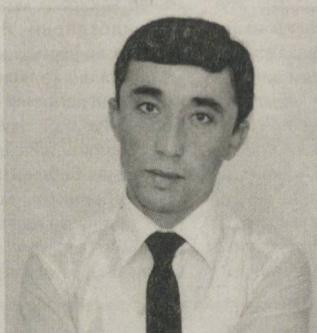
Пойига дур сочиб турган кунда ҳам,
Канча бўлса шунча илтифотдаман.
Бир ватан ягона, бир сен онам,
Ватаним, онам деб асранг аёлни.

А.ҚУДРАТОВ 1986 йилда туғилган.
ЎзМУнинг тарих факултетини
тутаган. «Ҳар кимнинг ҳақиқи бор
баҳтли бўлишга» номли шеърий
тўплами чоп этилган.

Висола ПАРДАБОЕВА

Яҳёхон ФАЙЗ

МУҲАББАТ БОҒИДА

Шодон эдим сен билан
Ўша ёшлик чогида.
Кутар эдим гул билан
Муҳаббатнинг боғида.

Келармисан, гулдан,
Йўл қарашин дам-бадам.
Бахти эдим ҳаммадан
Муҳаббатнинг боғида.

Умидларим узилган,
Дил девори бузилган,
Суратларинг чизилган,
Муҳаббатнинг боғида.

Софинаман кун сайин,
Армонарим куйлайнин,
Дардошим йўқ сенайдан,
Муҳаббатнинг боғида.

Дилни ёқиб гулханда,
Халоватим йўқ танда,
Ёш эдим-да ўшанди,
Муҳаббатнинг боғида.

Севигига гул тутаман,
Қанча алам ютаман,
Сени ҳамон кутаман,
Муҳаббатнинг боғида.

Севмайман эрмакка,
Ишонмайман эртакка,
Раҳмим келди юракка,
Энди сени севмайман.

Айтдим дилимда борин,
Кечир мени, дилдорим,
Шудир сўнти карорим,
Энди сени севмайман.

Я.ФАЙЗИЕВ 1988 йилда туғилган.
Ўзбекистон давлат санъат ва маданият
институти талабаси. Шеърлари
матбуот саҳифаларида чоп этилган.

Бироз дўмбок-да, демант,
Оз, десанғиз озади.
Бечора сизга доим
Севги хатлар ёлади.

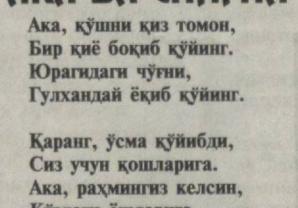
Онами моможон, деб
Қарашади ҳар ишга.
Бошқасини сўйсангиз,
Қоб кетасиз қаринша.

Ака, хўп денг мен учун,
Севиш қийин эмас-ку.
Менга ишопа-изозин
Келийой бўлар У.

Йўқ, деб бакирда акам!
Чикмай қолди дил саси.
Ахир, жуда ёқади
Менга унинг укаси...

В.ПАРДАБОЕВА 1998 йилда туғилган. Ҳозирда 2-Тошкент юридик коллежининг 3-босқич ўқувчиси. «Истеъодд мактаби» VII ёш ижодкорлар семинари иштирокчisi.

АКА ВА СИНГИЛ

Ака, қўшиқ қиз томон,
Бир ёки боқиқ қўйинг.
Юрагидаги чўғни,
Гулхандай ёқиб қўйинг.

Каранг, ўсма қўйиби,
Сиз учун қопшларига.
Ака, ҳармизин келсин,
Кўздаги ёшларига.

Бошланиши биринчи саҳифада.

Наврӯз гул-чечаклар бўй кўрсатган, кўр тагидан бойчечаклар кўкариб чиқсан пайтдан бошлаб, дехонларимиз ерга барака ургуни сочадиган дамгача бўлган жуда кўплаб қадриятларимиз ўз ичига олган мухташам тантаси сифатида шакланган. Ёзулининг хар қандай кўринишларини инкор этадиган бу байрам дилларни дилларга лайванд этади, яратувчилик максадида бошланган ишларга унум бахш этади. Халқимиз азал-азалдан янги меҳнат мавсумига фақат яхшили, эзгу ният билан киришиш керак, деб хисоблаган. Ҳатто қадимий афсоналарда ҳам Наврӯз ламнинг яратилишига далил, эзгулининг илк нутқаси, деб қаралади. Демак, абадият тимсоли, табиат билан инсон муштараклиги, эзгу қадриятларнинг боқийлиги тантаси бўлганни учун ҳам Наврӯз байрами кадрланиб келинган.

— Наврӯз байрами, тарихи ҳақида мумтоз асрарларда, тарихий манбаларда кўнглилган. Ўзбек ҳақиқати ижодида бу байрам қандай талкин қилинади?

— Наврӯз фақат бир кунлик сайли эмас, балки ўз ичига халқимиз ижодий салоҳиятининг

нақса. Эҳтимол, бир неча минг йиллар мобайнида Наврӯз билан боғлиқ айрим удумлар унтилиб, башылари янгилини, бироз ўзгарандир, бирок уларнинг магзи, туб мөхияти сақланиб қолган. Масалан, халқимизда Йилбоши сайли арафасида етти хил дондан “Наврӯз гўжа” пишириш удуми бўлган. Зоро, Абу Райхон Берунийнинг келтиришича, Йилбоши арафасида “...ҳар ким баракотга эришмоқ учун тоғ ёки бошқа идишларга арла экан. Кейин етти хил дондан етти таҳтага экиш расм бўлган. Буларнинг униб чиқишига қараб шу йил галла экинларининг дони тўқ ёки поч бўлиши таҳмин килинган экан”. Демак, кайси доннинг майсаси яхши кўкариб чиқса, бўлик бўлса, дехонлар ўша донни экишмаган. Яккадуккада ўтсан донни экишмаган. Назаримда, етти хил дондан гўжа пишириш одати ҳам шундан келиб чиқсан.

Мен ўтган асринг саксонинчи йилларда

Буҳоро воягининг Қорқўл туманида фольклор экспедициясида бўлганимда бир қизик удумнинг тавсифини ёзиб олганман. Сумалакка атаб ундирилган бўйдай майсасини келида туйиб чиқиб, Лайли ва Мажнун мұхаббати ҳақида ҳам гўзлалавҳалар биттан. Қизиги шундаки, у Лайли тилида бир ўринда Наврӯз сўзини “насими Наврӯз” — биримма шаклида кўллаган. Мажнунни ғамга ботган ҳолатда кўрган, мұхаббатидан беҳабар Лайли қизларга хос зўйраклик, аммо хижолат билан, яны шоир сўзлари билан айтганда, “Бал ҳижлати беҳисоб бирла” Мажнунни “Қандай ғам ма-ломат борки, ўзгалардек шодлигинг, ободлигини йўқ, дўстлар кўнгли бахорда, Наврӯзда буғу гулзорда бўлса, сенинг хисмингда жарорат, кўнглинига зор бордек”, деб саволларга тулади. Ва Нажд тоги этакларидан эсиб келаётган Наврӯз насими, бахор тароватини эслами

бетакорлигини намоён этувчи бир қанча удумларни, миллий қадриятларни қамраб олган байрам. Бойчечак, лола, қизил гул, қизалдоқ билан алоқадор “гул сийллари”, Йилнинг охирги чоршансасида ўтказилган “Охир чоршанса” удуми, ариқ-зовурлар тозаланиб, янги боғлар барпо этилдагидан “ҳашар” анъаси, йилбоши арафасида қилинадиган “Қозон тўлди” удуми, илк кўкламда далага биринчи марта кўш чиқариб, деб экиш одати, “Шоҳ майор” маросими, етти хил дондан “Наврӯз гўжа” пишириш ҳамда етти хил кўкатдан кўк сомса тайёрлаш одати, “Халинчак учиш”, “Сумалак пишириш”, ҳалим тайёрлаш, сумалак тайёрлаш харабаёни билан алоқадор “Ашшадарози” ўйини, “Сумалак байтлари айтиш” удуми, варрас учириш, кўчкор, хуроз ва тута уришириш, кўлпари, улок, кураш каби миллий спорт ўйинлари, ўтганлар хотирасиши ўззозлас, қарияларни қадрлаш ва ёшларни иззат килиш, кўни-кўши, маҳаллашда ва хамкишлопларга меҳрурваттап кўрсатиш каби эзгу удумларни, фольклор ижрочилиги, миллий хунармандишилар, ҳақиқи мусиқаси ва майдон томошалари сингари бадий-эстетик анъаналарни ўз ичига олган мухташам милий қадриятидир.

Наврӯз арафасида кўплаб қадимий удумлар ўтказилган. Масалан, Йилбоши сайлидан бир кун олдин “Қозон тўлди” деган баҳорий маросим ўтказилиб, хонандонлардаги идишлар бўгидай билан, моя билан, сус билан тўдириб кўйилган. Шу тарика ҳамиша хосилимиз мўл бўлсин, қопларимиз бўйдойга тўлсин, қозонларимиз тўла мой бўлсин, деб ният қилинган. Ноҳадон бекалари турли ширинларлар, кўкламниг етти хил кўкатидан сомса, етти хил донли экин маҳсулотидан махсус “Наврӯз гўжа” пишириш, кўни-кўшиларга тарқатиш орқали ўзларининг меҳрурватини ифода этишган. Уша куни улкан мис қозонларда сумалак, ҳалим каби баҳорий таомларни пиширишган. Бундай қозонларда пишиган сумалакдан тановул килинган чиқиши йил бўйи омад, кут-барака эш бўлаши, деб билишган.

Наврӯз билан боғлик далага кўш чиқариш деймизми, сумалак деймизми — ҳаммасининг фольклори, афсона ва ривоятлари, лапар, айтим ва қўшиклиари мавжуд бўлган. Халқимиз орасида, айниқса, сумалак пишириш анъаси билан алоқадор ҳақиқи қўшиклиари ва айтим-олқинлар жуда чиқкан.

— Келажак авлодлар Наврӯзни қандай нишонлайди, деб ўйлайсиз?

— Қадриятлар қолверса, фольклорнинг ўзи ҳам ҳақиқи руҳиятида, миллатнинг юрагида яшайди. Ҳақиқа берсан унинг оғизи ижоди, айналари, асрларга бўйдоз қадриятларни ҳам бардавомидир. Ҳозирги пайтда Наврӯз мухташам тантанага — ўзида энг қадимиги замонларда яшаган аждодларимизнинг мифологик тасаввурларидан тортиб, ҳалқимизнинг ранг-бараган баҳорий удумлари, фараҳбахш анъаналарни билан бирга, бугунги замондошларимизнинг ойдин орзуларини, эзгу ниятияни ўзида ифодалаган байрамга айланди. Илгари бу байрам асосан ҳақиқи қўшиклиари ижро этилдагидан, турли ўйинлар ўйнадилар, ҳунармандишилар намуналари намоиш этилдаган ҳақиқи қўшиклиари, ҳам томошо санъати, ҳам мумтоз қўшиклишимизнинг анъаналари, ҳам замонавий эстрада қўшиклиарни ўзида мужассамлаштирган чинакам ҳақиқи сайли сифатида нишонланяпти. Юроташларимиз ўзларининг ижодий салоҳиятини бетакор тарзда намоён этадиган Йилбоши сайли шодиёнларидан мамлакатимизнинг истиқлол йилларида эришган улкан ўтикулари, бунёдкорлик ва яратувчилик борасидаги улуғвор ишларимиз ҳам ўз ифодасини топмоқда. Келажак авлодлар бу куттуг айёми биздан-да гўзлароқ нишонлайдилар, деб ўйлайман. Улар ниҳоятда қадимий ва теран асосларга эга бўлган бой маънавий замондан кувват олиб ўтишмайсандар. Улар дунё тадмудунинг энг яхши ютукларини ўзлаштирганларни холда жаҳон цивилизациясига улкан хисса кўшган улғур аждодларимиз меросидан баҳра олиб, баркамол авлод сифатидан майдонга чиқмоқда. Наврӯз уларнинг ҳам энг мурбак байрами бўлиб қолади.

— Ташаккур.

Нилуфар НАМОЗОВА
сүхбатлашди.

САМИМИЙ МУЛОҚОТ, ТАЪСИРЧАН САБОҚ

Севимли газетамизнинг ўтган ҳафтадаги сонида “Ким эдигу ким бўлдик” сарлавҳаси остида берилган турли соҳа вакиларининг долзарб мавзудаги фикр-мулоҳазаларини ўқиб, ўзимиз учун, қолверса, фаолиятимиз учун аскотадиган хulosалар чиқариб олдик. Газетада бериб борилаётган одоб-ахлоқ, таълим-тарбия, қадриятларимиз ҳақидаги бирор-бир мақола назаримиздан четда қол-

“БОФ ЎЛДИ БАҲОРДИН ГУЛАФШОН”

Бошланиши биринчи саҳифада.

Кейнги тасвирларда осмонида етти рангда товланувчи камалаги, кут-барака кептиручи ёмғирлари, кўз қўнгилни яйратувчи гуллари билан фасллар келичаги, тириклик тимсоли, деб баҳор бор бўй-басти билан таранум этилди. Наврӯз мазкур бобда баҳорни ишк мұхаббати шаҳарда шаклда, яны шоир сўзлари билан айтганда, “Бал ҳижлати беҳисоб бирла” Мажнунни “Қандай ғам ма-ломат борки, ўзгалардек шодлигинг, ободлигини йўқ, дўстлар кўнгли баҳорда, Наврӯзда буғу гулзорда бўлса, сенинг хисмингда жарорат, кўнглинига зор бордек”, деб саволларга тулади. Ва Нажд тоги этакларидан эсиб келаётган Наврӯз насими, баҳор тароватини эслами

лан орзиқиб кутадиган йилбоши байрами, яны Наврӯз байрами маъноларидан санъаткорона қўллаган ва адолат барчанинг тенглигидир, деган ижтимоий фикрларига тасмил килиб келтирган: “Адолат ароғасида наврӯзде Сиёсатда баҳор жаҳонсўздек”.

Адолати баҳордек, баҳор ёмғирларидек ванаврӯзде бўлса, сиёсати эса ёғоламни кўдирувчи баҳор чакмогидекидир. Адолат ви сиёсат тушунчаларни бундай шаклда, яны ҳалқнинг мұхаббати жақида ҳам гўзлалавҳалар биттан. Қизиги шундаки, у Лайли тилида бир ўринда Наврӯз сўзини “насими Наврӯз” — биримма шаклида кўллаган. Мажнунни ғамга ботган ҳолатда кўрган, мұхаббатидан беҳабар Лайли қизларга хос зўйраклик, аммо хижолат билан, яны шоир сўзлари билан айтганда, “Бал ҳижлати беҳисоб бирла” Мажнунни “Қандай ғам ма-ломат борки, ўзгалардек шодлигинг, ободлигини йўқ, дўстлар кўнгли баҳорда, Наврӯзда буғу гулзорда бўлса, сенинг хисмингда жарорат, кўнглинига зор бордек”, деб саволларга тулади. Ва Нажд тоги этакларидан эсиб келаётган Наврӯз насими, баҳор тароватини эслами

лавоннинг сұхбати Наврӯз байрамида эрди”, деб жуда гўзлар ва охорли лутф киласди. Бу қадрли ва құмматли баҳо ўзи ви ўзага жүшкінлик, кўтаринки кайфият улашувчи ҳам устоз, ҳам шогирд онгидаги, қалбидаги, руҳиятидаги, смисидаги, хонандонидаги баҳар губорларни кўтариб, саломатлик, хотиржамлик, кенг феъл, кетмас давлат “га етказувчи ўшаши йўқ илҳом, киёс, менгашдир, аслида. “Муншат”га киритган мактубларидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” бирикимиси ишлаттган: “Тоғтоб иниэ рағидин сўнгра қоғ-коғ ихлос юзидан мазъуз улком, бу фаслдаким, Наврӯз насимининг мушкезлиги лола димогин савдой ви баҳор салкыннинг атренгезлиги булат мизожни ҳавоий қилиб турур, лоладек савдойлигидан тоғ ҳавоси қилиб, булутдек ҳавоийлигидан қаё савдоси бошқа түшти”. Маъзур хатни навоийшунос Қодиржон Эргашев шундай изохлайди: “Биринчя хатни ма-лиллигидан бирикимисида баҳор фаслига тўхтаталар экан, “Наврӯзи насими” би

ЭЛ СҮЙГАН ҲОФИЗ ЭДИ

Халқимизда "Юз-кўзидан нур ёғилиб туради", деган ибора бор. Назаримда, бу гап гўё беназир овоз соҳиби, халқимизнинг севимли санъаткори, Ўзбекистон халқ ҳофизи Ўлмас Сайджонов ҳақида айтилгандек. Ҳофиз билан хизмат тақозоси юзасидан кўп мулоқотларда бўлиб, унинг чеҳрасидан ҳамиша яхшилик, нур ва самимият уфуриб туришига, атрофдагиларга ниҳоятда хушумомалалик билан мурожаат қилишига гувоҳ бўлганман. Яна шуниси ҳам борки, Ўлмас ака саҳнага қадам кўйганидан бошлаб ҳамиша халқ хизматидаги бўлди.

Юртимизда ўтказиладиган гўзал байрамлар, Мустақиллик на Наврӯз тантаналарини, "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивалларини, барча яхши кунларни Ўлмас аканнинг иштироқисиз тасаввур килиш мушкул эди. Ҳофизнинг ижро маҳорати жаҳон миқёсида ҳам эътироф этилган бўлиб, Франция, Бельгия, Хитой, Германия сингари кўллаб хорижий мамлакатларда мухлислар олишига сазовор бўлган.

Буларнинг барчasi 1972 йили ўтказилган "Марҳабо, талантлар" кўрик-танловидан бошланганди. Ўшандо Ў.Сайджонов Ирригация институтидаги ўқириди. Ундан олдин эса Қарши давлат педагогика институтини туттаганди. Кўрик-танловидаги мұваффақиятни иштироқи унинг учун хонандалик санъатига кенг йўл очиб берди. Мактабда, институтда унга ҳамиша ҳамроҳ бўлган мумтоз миллий мусиқа оҳанглари энди доимий изланишлар бўстонига айланди. Ёш ижодор мусиқий меросимиз анъаналарини устоз санъаткорлар хонишларидан ўрганишга бел боғлади. Табиийки, аввалида устозларга тақлид қилди. Аста-сенин ўз ижро йўли ва услубини топиб олди.

Ўз соҳасида ишлаш баробарида концерт-ижрочилик фаолияти билан ҳам жиддий шуғулана бошлади.

Мустақиллик Ўлмас Сайджонов ҳаётiga ҳам чин ўзгаришларни олиб кирди. Истиқлоннинг дастлабки йилларида ондана ўзбек миллий мумтоз қўшиқчилар санъатининг чинакам фидоиси сифатида элга танилди. Мумтоз мусиқий меросимиз асоси бўлган мақом ва маком йўлидаги ашуларапни мухлисларга ҳавола этишида самарали фаолият олиб борди. Ҳар бир ашулани

раксни мен учун саҳналаштириди. "Дилхирож" билан дунёнинг олтишиндан зиёд давлатида бўлдим. Ушбу рақс сирларини шогирдларимга ўргатиб, устоз-шогирд анъанасини давом этияргиман.

"Дилхирож" ҳақиқий эрకаклар ракси экани билан бошқа рақслардан ажralиб турди. Албатта, уни қизлар ҳам ўз услубларida ижро этиши мумкин, аммо харакатлari кўпроқ йигитларга хос. Бу борада тўлирок маълумотни Ўзбекистон халқ артисти, балетмейстер Қодир Мўминовдан олдик:

ДИЛХИРОЖ

афсонавий "Дилхирож" кўйини чалиб, Фузулийнинг: "Ҳосилим барки ҳаводисдан маломат доғидир, Маснадим кўйи маломатда фано тупрогидир" мисралари билан бошланувчи газалини ижро этиди. Кўйга мос ижро этилган ашула барчага маъқул. Шундан сўнг "Дилхирож" кўйига Фузулий газалини ижро этиш анъанага айланган. Ҳозир ҳам бу ашула турли ҳофизлар томонидан ижро этиб келинишча, қадим замонларда мөхир доираи йигит яшаб ўтган экан. У саййда гўзлар бу қизни қўриб севиб қолади. Лекин унга мухаббатини ошкор қилолмайди. Шунда қалбida борини кўйга солиб, доира оҳанглари орқали изҳор этади. Лекин қизининг ўзига бу ҳақда лом-мим демайди. Факат ҳар байрам ва саййда доираси билан кўнгилни тирнайдиган кўйини чалишида давом этади. Вакт ўтиб қанчадан-қанча ошик йигитлар бу қўйни бойитиб боришиган. Доира ёнга бошқа халқ чолғу асблори ҳам кўшилган, лекин мусиқа бошланшида доира ижро сақланиб қолган.

Кейинчалик кўйининг кўшик варианти ҳам пайдо бўлди. Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъатарбоби, профессор Темур Махмудов бу ҳақда шундай деган эди: "Кўп йиллардан бўён санъат ичидан, устозлар сұхбатида "Дилхирож" ашуласи тарихи тўғрисида неча мартаалада эшитганиман. Устозлардан эшитган бир тарихий хикоян шуки, XIX аср охири, XX асрнинг бошларидан ўлкамизда тўрт буко санъат устаси этишиб чиқкан: Бухорода Домла Ҳалим Ибодов, Самарқандда Ҳожи Абдулазиз Расулов, Ўжқандада Содирхон ҳофиз Бобошарипов ва Тошкентда Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов. Домла Ҳалим Ибодов башқа санъаткорларни чакириб, кўй-наво кечалари тақизаркан. Шундай тадбирлардан бирига тўрт ҳофиз йигилади. Ҳожи Абдулазиз Расулов Фузулий фазалига Эшонхўжа Вола томонидан

"Дилхирож" ҳақиқатан йигитлар рақси, аммо уни қизлар ҳам ижро этишида. Фақат кўйининг ўзида эмас, "Сийнхирож" ашуласи билан биргалида ўйналади. Бироқ ёш болаларнинг бу рақсни ижро этиши

Яхшидан боғ...

тақдири деб ижодга кириб келаётган истеъодлар ҳақида ўйлашимиз керак".

Албатта, санъаткор айтганларига амал килиб яшади. Айниқса, муносиб шогирдлар тайёрлашдек баҳтга мушарраф бўлди. Бир вақтлар устознинг эътибори ва ғамхўрлигига сазовор бўлган ёшлар бугун ҳақ сўйган хонандалар қаторидан ўрин олдилар. Улар орасида Сойибон Ниёзов, Абдунауби Иброҳимов, Оролмира Сафаров, Ўлмас Олбергурин, Яхё ва Мухсин Мўминовлар, Фуркат Ашуралиев, Элмурод Аҳмедов, Бобур Қенжава сингари эл-юрт ҳурматига сазовор бўлаётган хонандалар бор. Улар, шубҳасиз, устозлар бошлаган йўлни давом этириб, мумтоз мусикамиз дозоруғини дунёга ёйиш ишига хисса кўшидилар.

"Тутган йўли ўзига шон-шухрат, иззат-икром олиб келган инсонлар баҳтлидилар", — деган эди бир вақтлар устоз адид Максуд Шайхозода. Шу маънода Ўлмас ҳофизни баҳти инсонлар сирасига кўшиш мумкин. Чунки санъаткор ўз ижоди, меҳнати билан халқимизнинг меҳр-муҳаббатига эришиди, юртошлари, ҳамкаслари, яқин инсонлари орасида хурмат-эътибор коёнди. Ҳофизнинг эл-юрт олдидаги хизматлари Президентимиз, ҳукуматимизнинг эътибори ва эътиромига сазовор бўлди. Ўлмас Сайджонов "Ўзбекистон халқ ҳофизи" унвони, "Фидокорона меҳнатлари учун" ордени ва бошқа мукофотлар билан тақдирланди.

Әнг асосийси, самимий ва камтар ҳофиз ўзининг дилбас тароналари, бетакор овози, одамийлик фазилатлари билан ўз номига яраша ҳалқимиз қабида барҳаёт яшиади.

Гулчехра УМАРОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
маданият ходими

ДАСТУРХОНДА СУМАЛАКЛАР

Қирлар ёнар ял-ял само чарогидан, Қизгалдоқлар мўлтириайди қароридан, Бойчечаклар ўпар чакин ёногидан, Тупроқ нишлаб, томирига амал келди, Узоқ қишилаб Наврӯз ила ҳамал келди.

Чучомалар чопқиллайди қир бошига, Турнақатор күшлар учар йил бошига, Айланади қизлар баҳор сирлошига Яшил олам изҳорига тамал келди, Чакин чакнаб Наврӯз ила ҳамал келди.

Күшлар сархуш юракларнинг сайроғидан, Соғинч тошар нигоҳларнинг қирғонидан, Найсон ёғар булутларнинг дудоғидан Камалаклинг камонидан масал келди; Фамза ташлаб Наврӯз ила ҳамал келди.

Қиғос боғлар сочқилайди гул исини, Мажнун қўнғил ичар ҳилол ёдусини, Настанинлар яширади кулгусини Калдириҷоллар навосидага газал келди, Ялла бошлаб Наврӯз ила ҳамал келди.

Нуруллоҳ ОСТОН

ЁШЛАР БИЛАН ҲАМНАФАС

Болалар ёшларга бағишлиган кўрсатувлар ижодкори, истеъоддли журналист Муҳабат Мирвалиева телевидение майдонига ўн ети ёшида кадам кўйган. Ҳамма қатори у ҳам оддий маъмур сифатида иш бошлади. Кўрсатувдан кўрсатувга кўзи пишиб, устозлар тажрибаси билан якиндан танишиди. Аста-секин қалам тебришини, саҳифалар муваллифи, шошилинч матнларни ёзиш сингари кичик "ижод" сирларини ўрганди.

Ёш журналист дастлаб болалар

учун мўлжалланган "Совба"

кўрсатувчи муваллифи ва бошловчиси си

фатида танилди. Бу

кўрсатув қиска вақт

ичида оммалашиб,

кўйлаб болажонлар

кўнглидан жой олди.

Шу туфайлими,

бир неча йиллар давомидаги

муваффақият

ишилди.

Албатта, кўрсатув

билан бирга бошловчи

нинг ҳам ўши углайди.

Ўтган вақт давомидаги

М. Мирвалиеванинг

ўзида ҳам янги йўна-

лишдаги кўрсатувларга

қизиқирилди.

Албатта, кўрсатув

билан бирга бошловчи

нинг ҳам ўши углайди.

Ўтган вақт давомидаги

М. Мирвалиеванинг

қалами, маҳорати ва

тажрибаси кўл келди.

Ушбу кўрсатувларни қай бирда

муҳаррир,

кай бирда муваллиф си

фатида

чорида.

Ана шу кичик-кичик

қадамлар бугун катта

лойиҳаларга айланган.

"Нуқтаи назар", "Театр

ва ёшлар", "Юрт кела-

жаги", "Кўйла, ёшли-

гим" ва "Ўшҳайди-ку"

сингари эфир юзини

кўрган дастурларда

М. Мирвалиеванинг

қалами, маҳорати ва

тажрибаси кўл келди.

Ушбу кўрсатувларни қай бирда

муҳаррир,

кай бирда муваллиф си

фатида

чорида.

Ана шу кичик-кичик

қадамлар бугун катта

лойиҳаларга айланган.

"Нуқтаи назар", "Театр

ва ёшлар", "Юрт кела-

жаги", "Кўйла, ёшли-

гим" ва "Ўшҳайди-ку"

сингари эфир юзини

кўрган дастурларда

М. Мирвалиеванинг

қалами, маҳорати ва

тажрибаси кўл келди.

Ана шу кичик-кичик

Кўзи ИСМОИЛ

ТУЛНОРАНИНГ ТУЛЛАРИ

Болалар бекати

ОРЗУ

Етти ёшга тўлдим мен,
Катта бола бўлдим мен.
Мана кўлимда папка,
Бораянман мактабга.

Дадажонимга ўхшаб,
Аяжонимга ўхшаб,
Ўрганиб одоб, таълим,
Бўлмоқчиман муаллим.

ГУЛЧИ ҚИЗ

Гулиоранинг гуллари,
Яшиаб турад боғиди.
Парварин қўлар ҳар дам
Шу боғининг кучогида.

Гулчи қизининг хизматин
Ким эътироф этмайди.
Мехмон бўлиб келганлар
Асло куруқ кетмайди.

“ЁШЛИК”

2016 йил, 1-сон

Журналларни варажлагандаги

Илк саҳифаларда ёшлар ижод сароянида 2015 йилда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қартилган кўшимча чора-таддивлар дастури изкори саҳамда 2016 йилдаги устувор вазифаларга багишлаб ўтказилган анжуман кенг ёртилган.

Таникли таржимон Низом Комил билан сукбатда сўз кўлаш маҳорати, дид, таржимада тил билишининг ўзи кифоя эмаслиги сингари масалалар мухокама килинган. “Ҳар қандай санъат вакилининг, жумладан, таржимоннинг ҳам, ўкувчи ёки томошабин дидига мослашиш — истиқболсиз йўл”, дейди мутархим.

Шоирлардан Воҳид Луқмон ва Юлдуз Ўрмононинг шеърларини, Ўзбекистон халқ шоирин Анвар Обиджоннинг “Муттивоймисан, Миттивоймисан?” номли қиссанини ҳам журналинг ушбу сонида ўйкисиз. “Кунвонлик ва жиддийлик қориши масидан иборат бўлган ушбу қиссада ажабтурор бир тасодиф туфайли чигал ахволга тушиб қол-

ган ва атрофидаги самимий, инсофли, покизакўл инсонлар таъсири боис ўсмириликданоқ ўзи учун ёргу ўйл топиб олишига тириша бошлаган ёш замондошимиз кечинмалари ҳақида ҳикоя қилинади”, деб ёзди муалиф кириш сўзида. Шунингдек, “Бобосўз” руқнида берилган “Навоийда 9 SMS”, “Минг қарғага бир кесак”, “Китоб жавони”, “Кўлёзма” руқниларидаги материаллар ҳам қизикиш билан ўқилини. Баҳтиёр Хайдаровнинг “Инсон қандай улгайди?” сарлавҳали мақолоси бола тарбияси ҳақида мушоҳада юритишга ўндаса, мумтоз сўз мухиби, профессор Нахмиддин Комиловнинг суратлари, ҳамасбларининг олим ҳақидаги дил сўзлари, устознинг сийратига назар ташлаш имконини беради.

Машҳури инглиз адаби Жон Голсуорсининг адабий-бадиий қарашлари акс этган мақолаларидан иқтибослар, Носир Мұхаммаднинг “Навоий ва шатранж” мақолоси ҳам “Ёшлик”нинг ушбу сони мундарижасини мазмунан бойитган.

Гулсара НУРМУРОДОВА

Ўзбекистон давлат Санъат ва маданият институти бўш иш ўринларига танлов ёълон қиласи.

“Халқ ижодиёти ва анъанавий қўшиқчилик” кафедрасига профессор (1), ўқитувчи (1), “Маданият ва санъат муассасаларини ташкил этиш ва бошқариш” кафедрасига доцент, фан номзоди (1), “Тиллар ва адабиёт” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Эстрада ва оммавий томошалар санъати”, “Саҳна ҳаракати”, “Саҳна нутқи”, “Қўйирчоқ театр санъати”, “Информатика ва табиий фанлар”, “Овоз режиссёrlиги ва операторлик маҳорати” кафедраларига ўқитувчи.

ТАНЛОВДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛИШИ ЛОЗИМ:

— ректорномига ариза;
— ишловчининг шахсий варажаси;
— маълумоти, илмий даражаси, илмий унвони ҳақидаги диплом нусхалари;
— паспорт нусхаси;
— илмий ишлар рўйхати (илмий котиб томонидан тасдиқланган ҳолда);

— малака оширганлиги тўғрисида гувоҳнома нусхаси;
— меҳнат дафтарчasi нусхаси.

Ҳужжатлар ёълон чиққан кундан бошлаб 1 ой давомида

қабул қилинади.

Манзил: 100164, Тошкент шаҳар,

Яланоч даҳаси, 127-“а” уй.

Телефонлар: 230-28-02; 230-28-11.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирилари ҳамда “Ўзбекнаво” эстрада бирлашмаси жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган курувчи, санъатшунослик фанлари доктори, профессор

Баходир АБДУРАХИМОВнинг вафоти муносабати билан мархумнинг оила азолалига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Ёзувчи-лар уюшмаси ва “Ижод” жамоати фонди уюшма аъзоси Нибуфар Умаровага отаси

Туроб УМАРОВнинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдадрлик билдиради.

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

СОТУДА НАРХИ ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

Б.РИЗОКУЛОВ олган сурат.

Бизнинг сумалак бошқача-да...

“ЧАГОНИЁН ТАРАННУМИ”

Кейинги йилларда шаҳар ва қишлоқларимиз тарихи туркумида бир қатор залворли китоблар нашр этилмоқди. Ҳусусан, бир неча йил аввал чоп қилинган “Денов тафаккур чароғлари” тўпламида дэяри ўн асрлик ижодий месросга оид асарлар камраб олинган эди. Бу китоб нафакат шеър ва ҳикоялар, таржима ва очерклар, балки денонолик истедодли мусавирилар

— Дилбар Йўлдошева ҳамда Сувонқул Ахмедовнинг сара асарлари ҳам берилган. Саксон ёшлини коралаётган Очил Арслонов, Ҳушбок Раҳим сингари ижодкорлардан тортиб энди ўн

иқки ёшга қадам кўйган Муштариј Умаровагача бўлган бир неча авлодга мансуб қаламкашларнинг шеърлари жой олган ушбу тўплам ўз ўкувчиларни топшишига ишончимиз комил.

ЧАГОНИЁН ТАРАННУМИ

ТАРАННУМИ